

HET PORNODILEMMA**Erfzonde**

interview door Arjan Post: fragment

De visie op pornografie in de westerse cultuur wordt volgens Fons Elders vergaand bepaald door de christelijke traditie. Het christendom, met zijn geloof in de erfzonde, lijdt aan een diepgaande ambivalentie ten aanzien van seksualiteit. Door de scheiding van lichaam en geest dienst seksualiteit primair de voortplanting; genot is secundair. De strijd van wijlen Johannes Paulus II tegen het gebruik van voorbehoedsmiddelen in het aids-tijdperk spreekt in dit verband boekdelen. “Maar ondertussen,” zegt Elders, “is seksuele energie de sterkste die er is. Als je die verbiedt of ontkent, wordt het een obsessie. En natuurlijk botst het eeuwenoude christelijk patriarchaat, met zijn onevenwichtige relatie tot het lichamelijke en met name de vrouwelijke seksualiteit, met de nieuwe openheid van nu. Dat maakt die openheid niet zaligmakend, laat staan stijlvol – maar wel begrijpelijk.

De uitersten raken elkaar.”

Hoe ver kan die openheid gaan? Moet onder het vaandel van vrijheid alles kunnen? Elders zoekt de nuance. “Je kunt niet alles lukraak onthullen. Uitspraken ontlenuen hun betekenis aan een context. De betekenis van een zin of beeld hangt af van wie iets zegt; tegen wie, in welke context. Dat maakt het debat over de vrijheid van meningsuiting intrigerend en complex. “Neem het kernbegrip ‘autonomie’ in het humanisme. Elders: “De vraag is hoe we dat interpreteren. In de traditie van de Stoa is autonomie verbonden met de ideeën ‘logos’ en ‘kosmos’. Ofwel met de wetmatigheid van het grote geheel, waar ieder mens deel van uitmaakt. Daarbinnen speelt zich zijn autonomie af.” Dat is een andere autonomie dan een die zich baseert op het ‘individualisme’- wat Elders in zijn inleiding tot de systematische filosofie in *Analyseer Deconditioneer de grootste leugen van de twintigste eeuw* heeft genoemd. “Waarom? Omdat we fundamenteel afhankelijk zijn van elkaar, van de natuur en dus van ons lichaam. Sexualiteit heeft daardoor waarde binnen een relatie.”

Hij eindigde zijn afscheidsrede in de Utrechtse Domkerk met een beschouwing en een presentatie van Gustave Courbet's *L'Origine du Monde*, een naakt vrouwelijk torso met gespreide benen. Schrik en verbazing, woede en instemming: de reacties van de toehoorders doorliepen alle kleuren van de regenboog. In 1866 zorgde het schilderij voor opschudding en in 2001 opnieuw. Voor Elders bewijst het eens te meer de kracht en de schoonheid ervan. Maar porno? Nee zeg. “Het toont het sacrale van de erotiek, de spirituele kant van het begin van het leven. En als dat niet meer sacraal is, wat dan wel?”

